

Citation:

J. Jongbloed, Levensbericht C.J.F. Heymans, in:
Jaarboek, 1968-1969, Amsterdam, pp. 238-239

Levensbericht van

CORNEEL HEYMANS

(28 maart 1892 — 18 juli 1968)

DOOR

J. JONGBLOED

Overal ter wereld waar fysiologie wordt bedreven zal het overlijden van C. Heymans, buitenlands lid van onze Akademie, als een groot verlies zijn ondervonden.

Heymans werd op 28 maart 1892 te Gent geboren als zoon van Professor Jan-Frans Heymans en overleed na een korte ziekte op 18 juli 1968 te Knokke. Behalve de jaren van zijn emeritaat bleef hij zijn gehele leven getrouw aan zijn geboortestad en aan haar Universiteit. In 1911 ving hij aldaar zijn medische studie aan die hij, met een onderbreking van 1914 tot 1918 wegens militaire dienst tijdens de eerste wereldoorlog, in 1920 beëindigde. Na enige jaren experimentele fysiologie beoefend te hebben, o.a. bij Gley in Parijs, bij Starling in Londen en bij Wiggers in Cleveland, werd hij in 1922 lector te Gent en volgde in 1930 zijn vader op als hoogleraar in de Farmacologie en Toxicologie in de Medische Faculteit van de Universiteit van Gent.

Uit een deel van zijn publikaties (in totaal bijna 800) blijkt weliswaar dat hij ook grote belangstelling had voor de farmacologie, maar in zijn hart is hij altijd fysioloog gebleven. Raillerend zei hij van zichzelf dat hij als farmacoloog te boek stond, maar in feite een verkapte fysioloog was. Dat „verkapte” moet dan als een uiting van een zekere bescheidenheid voor zijn eigen rekening blijven, want zijn werk getuigt er van dat hij een groot fysioloog was, die als zodanig alom bekendheid genoot. Alleen al zijn uitgebreide en uiterst subtiele studies over de betekenis van de sinus caroticus voor de bloedcirculatie en over de adequate stimulering van de sinus rechtvaardigen de uitspraak, dat hij tot de eersten behoort onder de onderzoekers der levensverschijnselen. Zijn faam bereikte een hoogtepunt na zijn ontdekking van de functie van het glomus caroticum. Hij vond dat dit onaanzienlijke bij de sinus gelegen lichaampje als chemoreceptor reageert op de samenstelling van het bloed — in het bijzonder wat het zuurstof- en het koolzuurgehalte betreft — en naar gelang daarvan de ademhaling reguleert. Deze ontdekking heeft de doorslag gegeven dat Corneille Heymans in 1939 de Nobel-prijs voor geneeskunde en fysiologie ontving met het judicium:

„for his discovery of the rôle played by the sinus and aortic mechanisms in the regulation of respiration.”

Heymans heeft vele functies op internationaal wetenschappelijk gebied bekleed. Hij ontving talloze wetenschappelijke en andere onderscheidingen in binnen- en buitenland en was lid van vele geleerde genootschappen. In 1955 werd hij gekozen tot buitenlands lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Hij was commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.

In zijn land heeft Heymans zich verdienstelijk gemaakt op sociaal terrein door zitting te nemen in het bestuur van maatschappelijke verenigingen. Velen hebben het hem ten kwade geduid dat hij tijdens de bezetting van België in de tweede wereldoorlog voorzitter was van de afdeling „Geneeskunde” van de Winterhulp, maar naar verklaring van zijn landgenoten zijn zeer veel Belgen hem dankbaar voor de steun die zij ontvingen ter verzachting van de oorlogsellende. Hoe dit ook zij, het is zeker geen reden om aan zijn integriteit en zijn vaderlandsgetrouwheid te twijfelen.

Wie in het „J. F. en C. Heymans Instituut” te Gent heeft gewerkt onder leiding van C. Heymans zal de herinnering bewaren aan een aimabele geleerde, die meer de oudere vriend dan de leermeester was. Een man, die in zijn laboratorium een geest van vriendschap en samenwerking tot stand wist te brengen en die met een kwinkslag zo nodig steeds weer de juiste atmosfeer wist te scheppen. Hij had de eigenschap te kunnen luisteren en altijd een woord van waardering te vinden voor de mening van anderen. Hij was mild in zijn kritiek en stelde zich nooit op een hoog standpunt, of zoals een van zijn leerlingen het eens uitdrukte: „Hij droeg zijn Nobel-prijs niet op zijn revers.” Ongebreidelde werklust, strenge zelfkritiek, afkeer van dogmatiek en scherpe formulering kenmerkten Heymans in en buiten het laboratorium.

De vele leerlingen uit zijn school, want Heymans heeft werkelijk school gemaakt, zullen hem met eerbied gedenken als een groot mens.